

AMBASSADEUR ZOETWATERMILIEU

Otterstation Leeuwarden in '93 open

Truus Vermeer

• *Als alles meezit gaan volgend voorjaar de deuren open van het nieuwe otterpark 'AQUALUTRA' in Leeuwarden. Er komt niet alleen een onderzoeks- en fokcentrum, maar ook een uitgebreid bezoekerscentrum waar men, via de boodschap van de otter, vijftig- tot honderdduizend bezoekers per jaar warm hoopt te maken voor een herstel van het zoetwatermilieu in Nederland.*

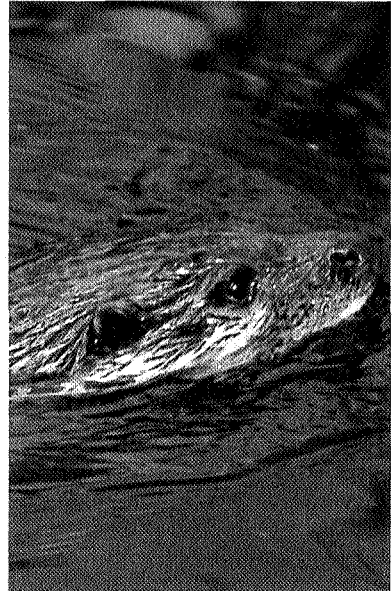
De realisering van het nieuwe otterpark wordt een belangrijke stap voorwaarts voor de Stichting Otterstation Nederland (SON), die in 1985 werd opgericht met het doel de Nederlandse otterpopulatie en haar leefmilieu te beheren en behouden, maar die zich in '89 gedwongen zag die doelstelling te herzien: de laatste Nederlandse otter werd in september '88 op de A7 bij Langweer doodgereden. De SON besloot haar doelstelling om te zetten in herstel van het zoetwatermilieu in Nederland en vond daarbij de overheid aan haar zijde: het Ministerie van LNV heeft de otter tot uitgangspunt gemaakt van het rijksbeleid t.a.v. het zoetwatermilieu. Dat de otter zo'n belangrijke rol toebedeeld krijgt hangt samen met z'n positie in de leefgemeenschap van het zoete water: omdat hij als viseter aan de top van de voedselpyramide staat is hij het meest kwetsbaar voor vervuiling. Zijn welzijn is daardoor een signaal voor het hele zoetwatermilieu: gaat het slecht met de otter, dan gaat het slecht met het milieu waar hij deel van uitmaakt, de otter is een milieu-indikator bij uitstek. Daarnaast leent hij zich uitstekend als ambassadeur in de richting van het grote publiek: otters zijn leuke beesten, net als zeehonden, je kunt er

uren naar kijken zonder je ook maar een moment te vervelen.

Adam en Liza

De SON heeft momenteel twee otters bij haar onderzoekscentrum in Haren. Adam en Liza, afkomstig uit Duitsland, hebben een paar voormalige visvijvers van het Biologisch Centrum tot hun beschikking, met daar omheen een ruig begroeid 'speelterrein'. Zeker zo behendig in het water als op het land kunnen ze zich geruisloos in de vijvers laten glijden om onverwacht op een heel ander punt weer tevoorschijn te komen. Gekregen voedsel gaat eerst mee het water in om het ergens anders op een rustig plekje op te kunnen eten. Na de maaltijd krijgt Liza van dierenverzorgster Adriana een ei, en omdat ze niet zo'n honger meer heeft kan ze zich veroorloven er eerst rustig tien minuten mee te spelen. Ze jongleert ermee: neemt het mee het water in, legt het op haar buik, laat het wegrollen, vist het weer op. Tenslotte plet ze het nonchalant met een voorpoot op de rand van de vijver om vervolgens de inhoud op te lebben. Hoewel Adam en Liza beslist van elkaar houden heeft dat helaas tot nu toe nog geen kleine ottertjes opgeleverd.

Direkteur en initiatiefnemer van het otterstation is drs. Addy de Jongh. Zijn liefde voor otters werd geboren in Schotland, waar hij voor een onderzoek naar het onderwatergedrag van otters de jonge wilde otter 'Penny' toegewezen kreeg. Na anderhalve maand dag en nacht ploeteren lukte het hem haar vertrouwen te winnen: Penny woonde bij hem in de caravan en reisde zo nodig mee

Elmer Spaargaren

op het dash-board van de auto. Nadat de Jongh in '83 een Ottersymposium in Straatsburg bijwoonde waar hem duidelijk werd hoeveel de otter als signaalsoort te vertellen had ontstond het idee voor een otterstation in Nederland. In '85 werd de SON opgericht en in '88 werd het onderzoekscentrum geopend met het luiden van de noodklok: het was inmiddels duidelijk dat het met de otters in Nederland vrijwel gebeurd was. Het door het Ministerie van LNV in samenwerking met het SON opgestelde 'Otterbeschermingsplan' werd in '89 omgezet in 'Herstelplan Leefgebieden Otter', met als centrale thema's milieuherstel en natuurontwikkeling. Als zodanig werd het ingepast in het Natuurbeleidsplan en de 3e Nota Waterhuishouding. Er is een herstel van het zoetwatermilieu vanaf de basis nodig: via een successie van zoetwaterleefgemeenschappen moet er opnieuw een waterbiotoop komen die geschikt is als otterhabitat. Het terugbrengen van de otter in de Nederlandse natuur wordt gezien als de bekroning van een project met een veel groter bereik. Omstreeks 1900 was er een ecologisch netwerk door heel Nederland waarin de otter overal voor-

kwam, in 1983 waren dat geïsoleerde eilanden geworden, verspreid door het land. Het heeft dus zin om corridors aan te leggen of stapstenen om dat netwerk te herstellen. In verschillende provincies zijn otterwerkgroepen opgericht om concrete plannen te ontwerpen. In Friesland heeft dat al geleid tot de aanleg van een nieuw ottergebied in de Oude Venen; men is bezig met corridors naar de Deelen en het Sneekermeer, waarbij het beheer van oevers: meer riet, meer oeverbeplanting, glooiende taluds enz. een belangrijke rol speelt.

Dierenverzorgster Adriana en Addy de Jongh

Moeras-as

Het geheel van die maatregelen past in de ecologische hoofdstructuur van het Natuurbeleidsplan, waarin een natte zone, de 'moeras-as', aangegeven wordt van Groningen en Friesland tot aan Zeeland toe. Omdat het van belang is dat dit beleid door een breed publiek gedragen wordt, is het van het begin af aan de bedoeling van het SON geweest naast het onderzoekscentrum niet alleen een fokcentrum maar ook een bezoekerscentrum te realiseren. In dat bezoekerscentrum moet de otter het hele verhaal van de milieuproblematiek van water,

oevers en landschap gaan presenteren. Het dier vormt de rode draad, maar het zoetwatermilieu als geheel wordt het hoofdthema. Naast otters zullen de bezoekers er bevers, waterspitsmuizen, muskurratten, watervogels, weidevogels, ringslangen, kikkers, padden, salamanders, vissen, waterinsekten en mikroskoppisch kleine waterdierjes kunnen zien. Dit alles binnen aparte gebiedjes die elk een verschillend stukje Nederlands zoetwatermilieu vertegenwoordigen: bijvoorbeeld een echte Limburgse beek, met natuurlijke stroomsnelheid, waarin men zalm en forel via een waterperiskoop

Elmer Spaargaren

